

POSTANOWIENIE

Dnia 21 października 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Wiesław Kozielewicz (przewodniczący)

SSN Tomasz Demendecki

SSN Marek Dobrowolski (sprawozdawca)

Protokolant Kamila Zacharz

w sprawie obwinionego X. Y. - sędziego Sądu Rejonowego [...] w W., po rozpoznaniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej na posiedzeniu w dniu 21 października 2025 r. zażalenia obrońcy obwinionego na postanowienie Sądu Dyscyplinarnego przy Sądzie Apelacyjnym w [...]1 z dnia 20 września 2021 r., sygn. akt [...]

postanowił:

uchylić zaskarżone postanowienie i przekazać sprawę do rozpoznania Sądowi Dyscyplinarnemu przy Sądzie Apelacyjnym w [...]

Tomasz Demendecki

Wiesław Kozielewicz

Marek Dobrowolski

UZASADNIENIE

Zarządzeniem Prezesa kierującego pracami Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego z dnia 12 lutego 2020 r., sygn. akt DO 7/20, w związku z wnioskiem Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego przy Sądzie Okręgowym w W. o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej dotyczącej sędziego Sądu Rejonowego [...] w W. X. Y., jako sąd właściwy do rozpoznania w pierwszej instancji sprawy dyscyplinarnej

wyznaczono na podstawie art. 110 § 3 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2016 r., poz. 2062) Sąd Dyscyplinarny przy Sądzie Apelacyjnym w [...]1.

W dniu 21 grudnia 2020 r. do Sądu Dyscyplinarnego przy Sądzie Apelacyjnym w [...]1 wpłynął wniosek Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego przy Sądzie Okręgowym w W. o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej dotyczącej sędziego Sądu Rejonowego [...] w W. X. Y. za popełnienie ciągu przewinień dyscyplinarnych określonych w art. 107 § 1 pkt 1 u.s.p. w postaci doprowadzenia do przewlekłości postępowania w 12 sprawach prowadzonych przez sędziego w Wydziale [...] Gospodarczym Sądu Rejonowego [...].

Pismem z dnia 9 sierpnia 2021 r. (data wpływu do Sądu Dyscyplinarnego przy Sądzie Apelacyjnym w [...]1) obrońca obwinionego wniósł o rozważenie właściwości miejscowej i funkcjonalnej Sądu Dyscyplinarnego przy Sądzie Apelacyjnym w [...]1 z uwagi na okoliczność, iż w wyroku TSUE z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie IC 791/19, „w sposób jednoznaczny zakwestionowana została kompetencja Prezesa kierującego pracami Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego do wyznaczania właściwego sądu dyscyplinarnego pierwszej instancji w sprawach sędziów sądów powszechnych, a tym samym brak jest zapewnienia, że rozstrzygał sąd ustanowiony ustawą”.

Postanowieniem Sądu Dyscyplinarnego przy Sądzie Apelacyjnym w [...]1 z dnia 20 września 2021 r., sygn. akt [...], na podstawie art. 35 § 1 i 2 k.p.k. w zw. z art. 128 u.s.p. nie uwzględniono wniosku obrońcy obwinionego o stwierdzenie, że Sąd Dyscyplinarny przy Sądzie Apelacyjnym w [...]1 jest niewłaściwy funkcjonalnie do rozpoznania sprawy dyscyplinarnej sędziego X. Y. (błędnie wskazano w komparycji przedmiot rozpoznania jako: do rozpoznania wniosku o wydanie zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej).

Zażalenie na powyższe postanowienie wniósł obrońcy obwinionego, który zaskarżył je w całości, podnosząc

1) obrazę przepisów postępowania, tj. art. 35 § 1 i 2 k.p.k., poprzez uznanie, że przepis ten nakłada na stronę postępowania obowiązek wskazania sądu właściwego do rozpoznania sprawy oraz że rozpoczęcie postępowania

dyscyplinarnego przed sądem pierwszej instancji skutkuje uznaniem tego sądu za właściwy mimo zmiany stanu prawnego;

2) nieważność postępowania przed Sądem Dyscyplinarnym przy Sądzie Apelacyjnym w [...]1, a to wobec istnienia bezwzględnej przyczyny odwoławczej określonej wskazanej w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., tj. nienależytego obsadzenia sądu wyznaczonego do rozpoznania niniejszej sprawy dyscyplinarnej.

Podnosząc powyższe zarzuty autor zażalenia wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do rozpoznania właściwemu sądowi dyscyplinarnemu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zażalenie co do zasady zasługiwało na uwzględnienie, doprowadzając swą skutecznością do uchylenia zaskarżonego postanowienia i przekazania sprawy do rozpoznania Sądowi Dyscyplinarnemu przy Sądzie Apelacyjnym w [...] jako właściwemu do merytorycznego jej procedowania.

Obowiązujący w dacie rozstrzygnięcia wniosku Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego przy Sądzie Apelacyjnym w [...]1 art. 110 § 3 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2072 z późn. zm.) stanowił, iż od rozpoznania spraw wymienionych w § 1 pkt 1 lit. a powoływanej ustawy, tj. spraw dyscyplinarnych sędziów, wyłączony był sąd dyscyplinarny, w okręgu którego pełni służbę sędzia objęty postępowaniem dyscyplinarnym. Sąd dyscyplinarny właściwy do rozpoznania sprawy wyznaczał Prezes Sądu Najwyższego kierujący pracą Izby Dyscyplinarnej na wniosek rzecznika dyscyplinarnego.

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej (dalej "TSUE"), w wyroku z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie C 791/19, uznał że przepisy art. 110 § 3 u.s.p. i art. 114 § 7 u.s.p., w zakresie w jakim powierzają Prezesowi Sądu Najwyższego kierującemu pracą Izby Dyscyplinarnej, prawo do dyskrejonalnego wyznaczenia sądu dyscyplinarnego właściwego miejscowo do prowadzenia postępowań przeciwko sędziom sądów powszechnych nie spełniają wymogu wynikającego z art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE, zgodnie z którym sprawy te powinny być rozpoznawane przez sąd "ustanowiony na mocy ustawy." Z kolei w uzasadnieniu wyroku TSUE z

22 marca 2022 r. C-508/19, TSUE wskazał, że artykuł 19 ust. 1 akapit drugi TUE, w zakresie, w jakim ustanawia wymóg, zgodnie z którym sprawy dyscyplinarne powinny być rozpoznawane przez sąd "ustanowiony na mocy ustawy", należy również uznać za mający skutek bezpośredni, w związku z czym zasada pierwszeństwa prawa Unii nakłada na wyznaczony w ten sposób sąd dyscyplinarny obowiązek odstąpienia od stosowania przepisów krajowych, na mocy których dokonano wyznaczenia, i w rezultacie uznania się za niewłaściwy do rozpoznania przekazanej mu w ten sposób sprawy.

Przepis art. 110 § 3 u.s.p. został zmieniony przez art. 4 pkt 5 lit. d ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. (Dz.U.2022.1259) zmieniającej ustawę z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2072 z późn. zm.) z dniem 15 lipca 2022 r., nadając mu następujące brzmienie: sądem dyscyplinarnym właściwym do rozpoznania spraw dyscyplinarnych sędziów sądów rejonowych, o jakich mowa w art. 110 § 1 pkt 1 lit. a u.s.p., jest sąd dyscyplinarny, w okręgu którego pełni służbę sędzia objęty tym postępowaniem. Tylko w przypadku, gdy taka sprawa dotyczy sędziego sądu apelacyjnego albo sędziego sądu okręgowego, właściwy jest inny sąd dyscyplinarny wyznaczony na wniosek rzecznika dyscyplinarnego, przez Sąd Najwyższy - Izbę Odpowiedzialności Zawodowej, spośród sądów dyscyplinarnych właściwych dla obszarów apelacji sąsiadujących z obszarem apelacji, w którym znajduje się sąd, w którym pełni służbę sędzia objęty postępowaniem (zob. art. 110 § 3 zdanie drugie u.s.p.). Sąd Najwyższy – Izba Odpowiedzialności Zawodowej wyznacza ten sąd w terminie siedmiu dni od dnia otrzymania wniosku (por. art. 114 § 7 u.s.p.). Orzeka w składzie jednego sędziego, stosując przepisy u.s.p. o trybie postępowania zawarte w „Rozdziale 3. Odpowiedzialność dyscyplinarna sędziów i asesorów sądowych” (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 18 lipca 2022 r., sygn. akt I ZW 3/22 i z dnia 27 lipca 2022 r., sygn. akt I ZW 4/22).

Wobec braku jednoznacznego uregulowania przez ustawodawcę kwestii właściwości sądów dyscyplinarnych w sprawach wszczętych przed dniem 15 lipca 2022 r., wytworzyła się luka regulacyjna, której usunięcie winno nastąpić w drodze wykładni. Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały z dnia 19 grudnia 2007 r., sygn. akt I KZP 38/07, rozwiązania prawa intertemporalnego w zakresie

materii procesowej mogą odwoływać się do dwóch reguł, a mianowicie albo do reguły bezpośredniego stosowania ustawy nowej (nazywanej też często w obiegowym języku praktyków regułą "chwytania w locie" przez nowe przepisy określonych zdarzeń i stanów procesowych) albo do reguły dalszego obowiązywania dawnego prawa (nazywanej w tym samym języku regułą "petryfikacji" określonych zdarzeń i stanów procesowych, przy czym w wypadku odwołania się do tej ostatniej reguły dodatkowym problemem interpretacyjnym może być to, na jakich etapach dalszego procedowania owa petryfikacja będzie obowiązywała).

W realiach zmiany właściwości sądów dyscyplinarnych wprowadzonych ustawą z dnia 9 czerwca 2022 r. o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw nie można jednak pominąć kontekstu w jakim ustawa ta została uchwalona. W trakcie prac legislacyjnych nad tą nowelizacją podnoszono bowiem, że zmiany te miały być odpowiedzią na stwierdzone braki w funkcjonowaniu dotychczasowej odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów i asesorów, a także stanowić realizację orzeczeń Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, w szczególności wyroku z 15 lipca 2021 r. w sprawie C-791/19 (zob. uchwała Sądu Najwyższego z 7 grudnia 2022 r., II ZIZ 22/22).

Biorąc zatem pod uwagę, iż zmiana 110 § 3 u.s.p. wprost realizowała ww. wyrok TSUE, Sąd Najwyższy uznał, iż w braku jednoznacznego rozstrzygnięcia ustawodawcy, art. 110 § 3 u.s.p., w brzmieniu nadanym mu ustawą z dnia 9 czerwca 2022 r. o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw ma zastosowanie także do spraw dyscyplinarnych wszczętych przed wejściem w życie ww. ustawy (zob. też postanowienia Sądu Najwyższego: z 18 lipca 2022 r., I ZW 3/22; z 27 lipca 2022 r., I ZW 4/22; z 28 września 2022 r., I ZW 10/22).

W niniejszej sprawie, jak wynika z danych zawartych we wniosku o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej, Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego przy Sądzie Okręgowym w W. wniósł o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej dotyczącej sędziego Sądu Rejonowego [...] w W. X. Y. za popełnienie ciągu przewinień dyscyplinarnych określonych w art. 107 § 1 pkt 1 u.s.p. (w brzmieniu

obowiązującym w dniu 21 grudnia 2020 r.) w postaci doprowadzenia do przewlekłości postępowania w 12 sprawach prowadzonych przez sędziego w Wydziale [...] Gospodarczym Sądu Rejonowego [...]. Postępowanie to nie dotyczy kategorii spraw, które w pierwszej instancji rozpoznaje Sąd Najwyższy (por. art. 110 § 1 lit. b u.s.p.). Spełnione są zatem wymogi określone w art. 110 § 3 zdanie drugie u.s.p.

Wniosek Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego przy Sądzie Okręgowym w W. o wyznaczenie sądu dyscyplinarnego dotyczy sędziego Sądu Rejonowego [...] w W., wobec czego - w aktualnym stanie prawnym - **z mocy ustawy** właściwym sądem dyscyplinarnym jest Sąd Dyscyplinarny przy Sądzie Apelacyjnym w [...], będący właściwym miejscowo sądem dyscyplinarnym, w okręgu którego pełni służbę sędzia objęty postępowaniem.

Z powyższych względów postanowienie Sądu Dyscyplinarnego przy Sądzie Apelacyjnym w [...]1 z dnia 20 września 2021 r., sygn. akt [...], należało uchylić i przekazać sprawę do rozpoznania właściwemu sądowi dyscyplinarnemu.

Kierując się przedstawionymi motywami rozstrzygnięto jak na wstępie.

[M. T.]

[r.g.]

Tomasz Demendecki Wiesław Kozielowicz Marek Dobrowolski